

Streszczenie

Przedmiotem rozprawy jest kontrola przedsiębiorcy przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, polegająca na zestawieniu stanu faktycznego ze stanem wymaganym przez inspektora kontroli. W zakresie kontroli przedsiębiorcy dominują przepisy administracyjne. Wskazać należy, że samo już podjęcie działalności gospodarczej wiąże się chociażby z koniecznością spełnienia licznych wymogów. Przepisy dotyczące procesu kontroli stanowią zatem klasyczny przykład ingerencji administracji publicznej w chronioną przez ustawę zasadniczą sferę praw jednostki z zakresu wolności gospodarczej, która wynika z przyrodzonej i niezbywalnej godności człowieka. Podkreślenia wymaga, że obecnie funkcjonujące przepisy w zakresie kontroli przedsiębiorcy przez Zakład nie mogą być ocenione jako kompleksowe i spójne z innymi obowiązującymi aktami prawnymi, a także za odpowiadające potrzebom związanym z prowadzeniem postępowania kontrolnego.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. Układ pracy polega na ukazaniu instytucji kontrolującej, kontrolowanej, zakresu kontroli oraz jej przebiegu. Rozważania podjęte w pierwszym rozdziale miały na celu przedstawienie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako instytucji kontrolującej płatnika składek. Na wstępie ukazano kontrolę i jej rodzaje w odniesieniu do modeli kontroli przedsiębiorcy w wybranych krajach europejskich. Następnie ukazano powstanie i historię, strukturę organizacyjną, funkcje oraz ramy prawne, w których funkcjonuje Zakład. Dodatkowo przedstawiono Czytelnikowi w stopniu ogólnym funkcjonowanie systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce. Drugi rozdział traktuje o inspektorze kontroli Zakładu, w perspektywie kontroli przedsiębiorcy, która jest prowadzona w imieniu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Celem tej części pracy jest zapoznanie Czytelnika ze sposobem przygotowania kandydata na inspektora kontroli do pracy na stanowisku inspektora kontroli wraz z omówieniem zasad uczestniczenia przez niego w czynnościach kontrolnych. Analizie zostały poddane także zasady weryfikowania wiedzy kandydatów na stanowisko inspektora kontroli. Omówiono także procedurę przeprowadzania egzaminu kwalifikacyjnego na inspektora kontroli, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości ponownego przystąpienia do tegoż egzaminu w przypadku niezłożenia go z wynikiem pozytywnym. W kolejnym podrozdziale analizie zostaną poddane zasady powoływania na stanowisko inspektora kontroli Zakładu. Finalnym etapem rozważań w tej części pracy było określenie statusu prawnego inspektora kontroli. Rozważania w trzecim rozdziale koncentrują się na przedsiębiorcy

jako podmiocie kontrolowanym przez ZUS. W tej części pracy analizie poddano pojęcie przedsiębiorcy, obowiązki przedsiębiorcy podczas kontroli prowadzonej przez Zakład oraz obowiązki świadka i ubezpieczonego podczas przesłuchania w trybie art. 87 ust. 5 i 6 u. s. u. s. Przedmiotem czwartego rozdziału jest zakres kontroli przedsiębiorcy przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. W tej części omówiono kontrolę zgłoszeń przez przedsiębiorcę do ubezpieczeń społecznych, kontrolę prawidłowości i rzetelności obliczania, potrącania i opłacania składek oraz innych składek i wpłat, do których pobierania zobowiązany jest Zakład, kontrolę ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacania tych świadczeń oraz dokonywania rozliczeń z tego tytułu a także kontrolę prawidłowości i terminowości opracowywania wniosków o świadczenie emerytalne i rentowe. Rozdział piąty jest poświęcony przebiegowi kontroli przedsiębiorcy przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Analizie poddano w tej części pracy następujące zagadnienia problemowe: zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli przez ZUS, książka kontroli, sprzeciw wobec podjęcia i wykonywania przez Zakład czynności kontrolnych z naruszeniem prawa oraz kontrola sądowa sprzeciwu, zastrzeżenia do protokołu kontroli, aneks do protokołu kontroli, zobowiązanie płatnika składek do złożenia korekt dokumentów rozliczeniowych oraz decyzja pokontrolna. Do tej części pracy zostały dołączone podrozdziały, formalnie już usytuowane poza postępowaniem kontrolnym, jednakże z drugiej strony bezpośrednio z nim związane. Nie jest możliwe ich pominięcie, a są one najbardziej zbliżone zakresowo do rozdziału piątego. Podkreślenia wymaga ponadto, że stanowią one o specyfice postępowania kontrolnego prowadzonego przez Zakład, będąc jednocześnie rezultatem tegoż postępowania. Z tych też względów należało poddać analizie, określone na gruncie u. s. u. s., zastrzeżenia do protokołu kontroli, decyzję pokontrolną oraz aneks do protokołu kontroli.